

Илъэсым изэфэхьысыжьхэр

Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Нэтхъо Разыет къэбар жьугъэм иамалхэу республикэм Ioф щызышлэхэрэм ялыкloхэм тыгъуасэ пресс-конференцие къафитыгъ. Депутат пшъэрылхэр зигъэцаклэрэр илъэс хъугъэ, а уахътэм къыклоцI зэшлуихын ылъэкыгъэм, социальнэ ыкIи политическэ мэхъанэ зилэ хэбзэхьухьагъэу Думэм ыштагъэхэм, ащ япхыгъэ зэхьокIыныгъэхэм ар къатегушылагъ, зэфэхьысыжьхэр къышыгъэх.

Илъэсым къыклоцI УФ-м и Къэралыгъо Думэ пленарнэ зэхэсыгъо 65-рэ зэрилагъэр, ащ хэбзэхьухьагъэ гъэнэфагъэхэр зэрэащтагъэр Нэтхъо Разыет ипэублэ псалъэ къышыхьыгъэ. Анахь шхьалэхэм ашыщых политическэ партиехэм ыкIи общественнэ организациехэм афэгъэхьыгъэ законхэр, УФ-м ишъолъырхэм япашэхэм ягъэнэфэн (джы хадзыхэзэ ашыщт) зэхьокIыныгъэхэр фэшлыгъэнхэр, гъэсэныгъэм ыкIи псауныгъэр къэухъумэгъэным ясистемэхэм япхыгъэ законкIэхэр штэгъэнхэр, сэкъатныгъэ зилэ цыфхэр къэухъумэгъэнхэр, къуаджэм хэхьоныгъэхэр егъэшлыгъэнхэр, нэмыкIыбэхэри.

Аужырэ уахътэм обществэм анахь мэхъанэшхо зэритыгъэ ыкIи зыгъэгумэкIыгъэ Ioфыгъохэм ащыц хэбзэхьухьагъэу «Дима Яковлевым фэгъэхьыгъ» зыфилоу депутатхэм аштагъэр. Урысыем исабийхэр къэухъумэгъэнхэм фэшI а лъэбэкъум мэхъанэшхо зэрилагъэр ыкIи мы лъэныкъомкIэ депутатхэм зэкI, Iломи ухэмыкьонэу, зэрэздырагъэштагъэр Нэтхъо Разыет къылуагъ.

Депутатым ипшъэрылхэм джащ фэдэу къадыхэлъытагъ ар зыщыхадзыгъэ шъолъырым щыпсэурэ цыфхэм залуигъэкIэныр, ахэр зыгъэгумэкIыгъэ Ioфыгъохэр зэхэфыгъэнхэр. Илъэсым къыклоцI мыщ фэдэ Ioфгъэхэбзэ пчъагъэ Р.Натхъом Адыгеим щызэхьагъ. Мыекъуапэ имызакъоу, нэмыкI муниципальнэ образованиехэм ащылагъ, цыфхэм за-

луигъэклагъ, Iэпылэгъу афэхьугъ. Депутатым къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, цыфхэр анахьэу зыгъэгумэкIыгъэ Ioфыгъохэр тыди щызэфэдэх Iломи ухэукощтэп. Бэхэр псэуплэ-коммунальнэ хьызмэтым щагъэнэфэр уасэхэм язэгъыхэрэп ыкIи адырагъаштэрэп, псауныгъэр къэухъумэгъэным ылъэныкъокIи упчIабэ къэуцу, джащ фэдэу псэуплэ зимылэхэу мыщ фэдэ зэлукIэгъухэм къакуалэрэр бэдэд, нэмыкIэу зигугъу къэпшын плъэкIыщтыр джыри макIэп.

— Республикэм щыпсэурэ цыфхэр зыгъэгумэкIыгъэ Ioфыгъохэр зэхэфыгъэнхэм амалэу силэр зэкIэ есэхьылэ ыкIи тапэки есэхьылэщт. — УпчIэр кьин дэдэ зыхьукIэ Адыгэ Республикэм и Лышхьэу Тхьаклушынэ Аслъанрэ АР-м и Правительствэрэ сигъусэхэу, тызэгурылохэу федеральнэ структурэхэм, къулыкъухэм зафэтэгъазэ, ащ шлогъэшхо къеты. АщкIэ республикэм ипашэ лъэшэу сыфэраз. Социальнэ мэхъанэ зилэ федеральнэ ыкIи республикэ программэхэм ягъэцэкIэн тапэки лъыдгъэкIотэным тызэгъусэу тыналэ зэрэтэдгъэтыщтыр къыхэзгъэщынэу сыфай, ащ нэмыкIэу сыхэдзакIохэм пшъэрылхэу къысфэгъэуцугъэхэр зэшIосхыным, къызэрэсщыгугъыхэрэр къэзгъэшпыпкъэжьыным сишъыпкъэу юж ситыщт, — къылуагъ Нэтхъо Разыет.

Нэужым республикэм ижурналистхэм упчIэхэр депутатым ратыгъэх, игъэкIотыгъэ джэуапхэри ахэм агъотыгъэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

ЕгъэшIэрэ шIэжъ

Адыгеим нэмыц-фашист техакIохэр зырафыжыгъэхэр илъэс 70-рэ зэрэхьурэм фэгъэхьыгъэ Ioфгъабзэхэр тиреспубликэ ичIыпIэ зэфшхьафхэм мы мафэхэм ащызэхашх. Хэгъэгу зэошхом щыфэхыгъэ тидзэкIолIхэм ясаугъэтэу Мыекъуапэ дэтэм дэжъ тыгъуасэ къышчызэрэ-

угъоигъэх зэо зэфшхьафхэм ахэлэжыагъэхэр, гъэцэкIэкIо хабзэм илыкIохэр, ветеран ыкIи ныбжьыкIэ организациехэм ахэтхэр, нэмыкIхэри.

Тихэгъэгу, тиреспубликэ шхьафит зышлыжыгъэ дзэ-кIолIхэм зэрахьэгъэ лыхъужьныгъэр цыфхэм зэращымыгъушшэщтыр, заом щы-

фэхыгъэхэр егъэшIэрэ шIэжъэу тыгу зэрилъыштхэр къыхагъэщызэ, къэзэрэугъоигъэхэр фэхыгъэхэм зы такыкырэ афэшпыгъуагъэх. Нэужым зэгъусэхэу саугъэтым еклоллагъэх, къэгъагъэхэр кIэлъыралъхьагъэх.

Сурэтыр Iэшынэ Аслъан тырихыгъ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриIэу гъэсэныгъэм ылъэныкъокIэ зэрэлажэрэм, уахътэм диштэрэ шыкIэхэр гъэсэныгъэм зэрэцигъэфедэхэрэм апае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ ЦыкIу Сусанэ Мухьдинэ ыпхъум, Адыгэкбалэ дэт муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гъэсэныгъэ зышарагъэгъотырэ ублэпIэ еджапIэу N 6-р» зыфиIорэм икIэлэегъэдэжэ-логопед.

Адыгэ Республикэм икультурэ ихэхьоныгъэ илахь зэрэхишIыхьэрэм, тхылъеджапIэр зызэхашагъэр илъэс 15 зэрэхьурэм ыкIи IэпIэсэныгъэ ин хэлъэу иIoф зэригъэцакIэрэм апае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ Кузнецова Галинэ Анатолий ыпхъум, къэралыгъо учреждениеу «Хьафизэхэм апае Адыгэ республикэ тхылъеаджпIэр» зыфиIорэм иотдел ипашэ.

федэщт. Пенсием истраховой Iахь индексация зэрашIырэ коэффициентыр, инфляциер къыдалыгътэзэ, Урысые Федерацием и Правительствэ иунашъокIэ агъэнафэ.

Мы унашъом ишIуагъэкIэ тиреспубликэ щыпсэурэ нэбгырэ 113188-мэ япенсиехэм къа-

хэхьощт. Къэралыгъо пенсиехэр зэрэтыхэрэм 2013-рэ илъэсым мэлъыгъэгуым и 1-м къыщегъэжыагъэу ыкIи IoфшIэнымкIэ пенсие кIуагъэхэм ятIонэрэу къафыхагъэхьощт.

Пенсиехэр индексация зэрашIыщтым епхыгъэу республикэм гурытымкIэ пенсием сомэ 502,03-кIэ къышыхэ-

хьощт ыкIи ар сомэ 8617,47-рэ хъушт, ныбжьыр зэрикъугъэм елбытыгъэу гурытымкIэ сомэ 9236,91-рэ пенсиеу къаратыщт. Мэзаем и 1-м къыщегъэжыагъэу пенсиехэр индексация зашIыхэ нэуж пенсиехэм апIухьащт хъарджхэм сомэ миллион 61,5-кIэ къахэхьощт.

Урысыем пенсиехэмкIэ и

2013-рэ илъэсым мэзаем и 1-м къыщегъэжыагъэу пенсиехэм къахэхьощт

Урысые Федерацием и Правительствэ 2013-рэ илъэсым щылэ мазэм и 23-м ышIыгъэ унашъоу N 26-р зытетым диштэу 2013-рэ илъэсым мэзаем и 1-м къыщегъэжыагъэу пенсиехэм къахэхьощт, индексациямкIэ коэффициентэу 1,066-р (проценти 6,6-р) къызыфагъэ-

Фонд Адыгэ РеспубликэмкIэ ичIыпIэ къулыкъухэм 2013-рэ илъэсым мэзаем и 1-м къыщегъэжыагъэу къызыхэхьогъэ пенсиехэр игъом ятыгъэным пае документхэм ягъэхьазырын тегъэпсыхьэгъэ пэшIорыгъэш Ioфгъабзэхэр непэ ащызэрахьэх.

Р. А. МАМЫЙ.
Урысыем пенсиехэмкIэ и Фонд Адыгэ РеспубликэмкIэ икьутамэ иотдел ипаш.

Чэщыми «тыгъэр къепсыщт»

Анахь машинабэ зыщызеклорэ гъогухэу хьугъэ-шагъэхэр къызтехъухьанхэкӀэ анахь шынагъоу алыгъэхэу Адыгеим пхырыкӀыхэрэм тыгъэм ифабэкӀэ Иоф зышӀэрэ остыгъэхэр атырагъэуцых. ГъогурыкӀоныр щынэгъончъэнымкӀэ Адыгеим икъулыкъу мы Иофыр къырыхьыжагъ ыкӀи Краснодар краим ит гъогушӀ хьызмэтшапӀэр Іэпылэгъоу ар шыІэныгъэм щыпхырашыгъ.

Хэгъэгъу кӀоцӀ ИофхэмкӀэ АР-м и Министерствэ ипресскъулыкъу къызэритырэмкӀэ, зэкӀэми апэу анаӀэ зытырадагъэхэр машинабэ зыщы-

зэблэкӀырэ гъогухэу шыкӀэ къызэрыкӀокӀэ гъэнэфыгъуаехэр арых. Ащ фэдэхэм къахеубытэ остыгъэхэр зыщагъэпсыгъахэу «Мыекъуапэ — Гъозэрыплъ» зыфиІорэ гъогуу Кавказ биосфернэ заповедникым екӀурэр. ЛъэсрыкӀо зэпырыкӀыплэхэр, автобус уцупӀэхэр тыгъэм къышыкӀырэ фабэкӀэ Иоф зышӀэрэ остыгъэхэмкӀэ джы агъэнэфых.

Теуцожь районым пхырыкӀырэ федеральнэ гъогуу Тыгъургъой пэчӀынатӀэр анахь чӀыплэ шынагъохэм ахалыгътэ. Мафэм щызэблэкӀырэ машинэ пчъагъэм чэщыми мыщ къыщыщыкӀэрэп,

ауштэу щытми, агъэнэфыщтыгъэп. Мы чӀыплэми джы остыгъакӀэхэр шагъэуцугъэх.

ЗэкӀэмкӀи тыгъэм ифабэкӀэ Иоф зышӀэрэ остыгъэу джырэ уахътэм тиреспубликэ шагъэпсыгъэм ипчъагъэ 41-рэ мэхъу. Сомэ миллиони 10 фэдиз ахэм апӀухъагъ.

Федеральнэ мэхъанэ зиІэу тиреспубликэ пхырыкӀырэ гъогухэу ушызеклонкӀэ анахь шынагъомэ ахалыгътэхэрэм джыри фэдэ пкыгъохэр атырагъэуцощтых, тыгъэр нахь лъэшэу къызыщепсырэ уахътэм ахэм янэфынэ цыфхэм нахь зэхашӀэщт.

МЭЩІЛЭКЪО Саид.

Ыштэн фае хьугъэ

Хэгъэгъу кӀоцӀ ИофхэмкӀэ АР-м и Министерствэ Мыекъопэ районымкӀэ иотдел уголовнэ лъыхъонымкӀэ икъулыкъу иІофышӀэ сомэ мини 10 хьурэ ахьщэ шӀухъафтын къылъжыгъ — джащ фэдиз хьурэ къуалъхъу къыратынэу зыфэягъэхэр ащ алыгътэп.

Мыщ фэдэ шыкӀэм тетэу шьыпкъэныгъэ зыхэлъ Иофы-

шӀэр гъэшІогъэныр зигукъэкӀыгъэр министрэу Александр Речицкэр ары. Къуалъхъэу амыштэгъэ пчъагъэм фэдиз хьурэ ахьщэ шӀухъафтын мы къулыкъум зэрашаратырэр апэрэп. Министрэм зэрилгытэрэмкӀэ, къольхъэштэным ебэныгъэнымкӀэ мы шыкӀэр амалышӀу.

ПсэупӀэу Трѣхречнэм щыщ

хьулыфыгъэу илъэс 20 зыныбжым ежъ-ежырэу Иоф къызфихыжыгъ — уголовнэ пшъэдэкӀыжъ зэримыхыщтым пае ащ къуалъхъэ ытынэу фэягъ.

Хэгъэгъу кӀоцӀ ИофхэмкӀэ АР-м и Министерствэ ипресскъулыкъу къызэрэщӀауагъэмкӀэ, джырэ уахътэм следственнэ къулыкъухэм мы Иофыр зэхафы, ащ изэфэхьысыжхэмкӀэ пшъэдэкӀыжыр агъэнэфэщт.

Полис уимыІэми...

Илъэсэу кӀыхъагъэм зэхъокӀыныгъэхэр къызыфихыгъэхэм ащыщ медицинэ Іэпылэгъу псынклэри. Джы ащ иІофшӀэн, цыфхэм яфӀо-фашӀэхэр зэригъэцэкӀэщт-хэм, пӀухъащт ахьщэр медицинэ страхованиемкӀэ Фондым къытӀупщыщт. Сыда ащ цыфхэмкӀэ фэдэу е зэрарэу хэлъыр, зэхъокӀыныгъэу къафихыщтыр? Мы упчӀэхэм яджэуап къыритыжыгъ медицинэ Іэпылэгъу псынклэм истанциеу Мыекъуапэ дэтым иврач шъхьаӀэ игуадзэу Александр Кузминым.

Ащ къызэрэтиІуагъэмкӀэ, цыфхэм яфӀо-фашӀэхэм ягъэцэкӀэнкӀэ пстэури зэрэщытыгъэу къэнэжыщт. КӀэу къафыздихыгъэу закӀор Іэпылэгъу псынклэм укыызеджэкӀэ медицинэ страхование зэрэуиІэр къэзыушыхьатырэ тхылъыр (полисыр) къябгъэлъэгъун фаеу зэрэхьугъэр ары.

— Полисыр къымыштагъэмэ, гушыІэм пае, къычІинагъа е шІо-кӀодыгъа, Іэпылэгъу псынклэ рамыгъэгъотынэу ащ кыкӀырэн, нахьыпэрэм фэдэу ифӀо-фашӀэхэр фагъэцэкӀэщтых, — къыщыкӀыгъэтхыгъ мыщ дэжым станцием иврач шъхьаӀэ игуадзэ. Медицинэ страхование яІэу Мыекъуапэ нэбгырэ мини 165-рэ дэс. Ахэм ателъытагъэу илъэсым къыкӀоцӀ сомэ милли-

он 65-рэ къыфатӀупщынэу агъэнэфагъ. Нахьыпэрэм фэдэу илъэсым къыкӀоцӀ нэбгырэ мин 52-м къыщымыкӀэу яфӀо-фашӀэхэр афагъэцэкӀэнхэ фаеу пшъэрылт яІ. Джащ фэдэу такыкӀ 20-м шІомыкӀэу Іэпылэгъу псынклэм къеджагъэм дэжъ нэсынхэ фаеу щыт. НахьыпӀэкӀэ ар муниципальнэу зэрэщытыгъэм фэмыдэжъу, псауныгъэр къэухъумэгъэнымкӀэ Министерствэм икӀэралыгъо бюджетнэ учреждениехэм ащыщ хьугъэ. Министерствэм занкӀэу епхыгъэщтхэми, медицинэ страхованиемкӀэ Фондым ахьщэ къызэрафитӀупщырэм имызакоу, яІофшӀэн зэрэзэхашӀэрэм, цыфхэм яфӀо-фашӀэхэр зэрагъэцэкӀэхэрэм къалыплъэщт.

(Тикорр.).

ПшъэдэкӀыжъхэм яшӀуагъэ къэкӀуагъ

БлэкӀыгъэ илъэсым Урысыем игъогухэм пстэумкӀи хьугъэ-шӀэгъэ 203597-рэ атэхъухъагъ. Ащ щыщэу гъогугъу 12843-р ешӀуагъэу рулым кӀэлъырытӀысхъэгъэ водителъхэм апкӀэ кыкӀыгъ. Ахэм ямысагъэкӀэ нэбгырэ 2103-рэ гъогухэм ате-кӀодагъ, 18679-мэ шъобжхэр атешагъэхэ хьугъэ. Ар бэдэд... ЕшӀуагъэу машинэр зезыфэхэрэм илъэс къэс зы чылагъо фэдиз якӀодылӀ, сэкъатныгъэ ахэзыхьырэр нахьыбжъ. Арэу щытми, статистикэм къызэригъэ-лъагъорэмкӀэ, гъогурыкӀоныр щынэгъончъэнымкӀэ къулыкъум иІофышӀэхэм къызэраІорэмкӀи, ыпӀэкӀэ узэкӀІэІэбжъэу илъэс зыбгъупшӀыр пштэмэ, Иофхэр зытетылъэхэм нахьы неп нахьышӀу хьугъэ. ЗишӀуагъэ къэкӀуагъэр Иофыгъом къэралыгъо пашӀэхэм анаӀэ тырадзи, гъогурыкӀоным ишапхъэхэр зыукъохэрэм пшъэдэкӀыжъэу ахьыщтыр къызэрагъэпхъэшагъэр ары.

Илъэс зауэкӀэ узэкӀІэІэбжъымэ, мы гүмэкӀыгъор УФ-м и Къэралыгъо Думэ къышӀаІэти, цыфыр макӀэу ешӀуагъэмэ (шӀпхъэ гъэнэфагъэ агъэуцугъагъ) рулым кӀэлъырытӀысхъан фитэу депутатхэм рахъухъэ-гъагъ. Ащ зыпары ишӀуагъэ къэкӀогагъэп пӀоми хьущт. Водителъхэм ежъхэм яфедэ хэлъэу къызгурагъэІуагъэу ешӀуагъэу машинэр зэрэзрафэрэм къышыкӀэщтыгъэп. Нэужым а шапхъэу къагъэуцугъагъэр зытырахыжымы, лъэшэу шӀуагъэ къытыгъэу къыхъэщыгъэп. ЕшӀуагъэу рулым кӀэлъырысхэм тхьамыкӀагъоу къахьырэр гукӀодыгъо къэхъугъ. Пэшэ ІэнатӀэ зылыгъхэм къащегъэжъагъэу полицием исатыр хэтхэм анэсыжъэу ешӀуагъэхэм цыфхэр якӀодылӀэщтыгъэх.

УФ-м и Президент иунашъокӀэ гъогурыкӀоным ишапхъэхэр зымыгъэцэкӀэхэрэм пшъэдэкӀыжъэу ахьырэм Къэралыгъо Ду-

мэр джыри зэ хэплъэжыгъ. БлэкӀыгъэ илъэсым ибэдзэогъу мазэ къыщыублагъэу илъэсэу тызыхэтыр къызщыхъащтым нэсэу ешӀуагъэу рулым кӀэлъырысэу къаубытырэм илъэсрэ ныкӀорэ е илъэситӀу пӀалъэкӀэ машинэ зефэнымкӀэ фитыныгъэхэр Іахынхэу ашӀыгъ. Джы 2013-рэ илъэсым ищылэ мазэ и 1-м къыщыублагъэу пӀалъэу фитыныгъэ зэрэІахыщтыр илъэси 3-м зэрэнагъэсыгъэм имызакоу, тазырэу сомэ мин 50 рагъэтыщт. Ащ имызакоу, инспекторхэм яІофшӀакӀи зэхъокӀыныгъэхэр фашӀыгъэх, нахь тэрэзэу къэпӀон хьумэ, ахэм пшъэдэкӀыжъэу ахьыщтыри къагъэпхъэшагъ, нахь лъэшэу алыплъэхэ хьугъэ, зэхэдз ямыІэу сьд фэдэ къэралыгъо номер пылтыми къагъэуцунышъ, водителыр ешӀуагъэмэ пшъэдэкӀыжъ рагъэхьынэу афагъэпытагъ.

А зэпстэур зызэхъаажым шӀуагъэ къатыгъ. ГушыІэм пае, Адыгеир пштэмэ, ешӀуагъэу рулым кӀэлъырысэу къаубытырэм ипчъагъэу къызэрэщыкӀагъэр гъогурыкӀоныр щынэгъончъэнымкӀэ къулыкъум иІофышӀэхэм къыхагъэщы. Джащ фэдэу зэфэхьысыжъхэм къызэрагъэлъагъорэмкӀэ, ешӀуагъэхэм ямысагъэкӀэ гъогухэм атэхъухэрэ тхьамыкӀагъохэр процент 20-кӀэ нахь макӀэ хьугъэ. Ар ащ фэдизэу бэп, ау зы нэбгырэ ыпсэ къэнагъэми угъэгъушӀо. Инспекторхэм зэхэдз ямыІэу, къэралыгъо номер гъэнэфагъэ зэрэтелъым пай къамыгъанэу, автомашинэхэр къызэрагъэуцухэрэр, водителъхэр зэрауплъэкӀухэрэр нахь нафэ къэхъугъ. ГухэкӀыр пшъэдэкӀыжъхэр амыгъэлъэшыхэу, ИофшӀэпӀнчъэу, транспортнчъэу е мылькунчъэу тыкӀызэрэнэщтым ищынагъоу къытшъхьащымыхъагъэмэ, тхьамыкӀагъоу мы Иофым хэлъыр къызэрэдгурымыІоштгъагъэр ары.

ХЪУТ Нэфсэт.

Къашъор апсэ щыщ

Къуаджэу Бжыхъэкъое-жъым икӀэлэцӀыкӀу къэшъокӀо купэу «Алеуар» зызэхашагъэр илъэси 3 хьугъэ. А уахътэм къыкӀоцӀ артист ныбжыкӀэхэм зэрагъэшӀэгъэ къашъохэм, зэхагъэуцогъэ концерт программэхэм якъоджэгъу-хэм ямызакоу ТэхьутэмыкӀое районым щыпсэухэрэри агъэгъушӀуагъэх. Район зэнэ-къокъухэмкӀэ ансамблэм ригъажьи Краснодар, Шъачэ, Ростов хагъэунэфыкӀырэ чы-плэхэр къащыхыгъ.

МэфэкӀ Иофтхъабзэхэу районым щызэхашэхэрэм къэшъокӀо купыр яхъэкӀэ лъапӀэу щыт. Ансамблэм къэшъокӀэ-шыкӀэу иІэмкӀэ цыфыбэмэ шӀу заригъэлъэгъун ыплэкӀыгъ. КӀэлэцӀыкӀу 27-рэ ащ хэт, анахьыкӀэм ыныбжыр илъэситф, анахьыжым — 15.

— Къыныгъуабэми, Иофгъуабэми тахэкӀыгъ, ау сыди-гъокӀи лъэпкӀэ культурэм шӀу-лэгъоу фытиІэр ыкӀылу къэхъуштыгъ, — къеІуатэ ансамблэм ипащэу Хъашъукъое

Мурат. — Сэнаушыгъэ зыхэлъ ныбжыкӀэхэр творчествэм фэшагъэхэу къэтэджынхэм фэшӀ къэшъуакӀэ ашӀэу езгъэжъэгъагъ. Ежъ кӀэлэцӀыкӀухэрэи фабэу къыспэгъокӀыгъэх, ИофшӀэнэу зэдэдгъэжъагъэр шӀу альэгъугъ.

Хъашъукъое Мурат къалэу Налчык къыщыхъугъ. КъэшъокӀо куп зэфэшъафхэм ахэтэгъ. КӀэлэцӀыкӀу ансамблэхэу «Кабардинка», «Нарт

щыр» (НарткӀал) зыфиІохэрэм сабийхэр къашъохэмкӀэ ащыригъэджагъэх. Джырэ уахътэм Къэралыгъо къэшъокӀо ансамблэу «Кубанская казачья вольница» зыфиІорэм иартист. Ащ дакӀоу ансамблэу «Алеуар» ипащ.

Мурат «Пшызэ шьолъыр изаслуженнэ артист» зыфиІорэ щытхъуцӀэр 2009-рэ илъэсым къыфагъэшъошагъ. Урысыем щыпсэурэ цыфхэу лъэпкӀэ зэфэшъафхэм къахэкӀыгъэхэм языкӀыныгъэ игъэпытэн ІахьышӀу зэрэхишӀыхъагъэм пае медальрэ Урысыем ис лъэпкӀэхэм я Ассамблее идипломрэ къыфагъэшъошагъэх.

«Алеуарым» иІэпӀэсэныгъэ осэ ин зэриІэр къеушыхьаты «АР-м илъэпкӀэ самодетельнэ куп» зыфиІорэ цӀэ лъапӀэу бэмышӀэу къыфагъэшъошагъэм.

ШХОНЧЫБЭШӀЭ Рузан.

Сурэтым итыр: «Алеуар» зыфиІорэ купым хэтхэр Шъачэ щыІэх.

ПОЛИТИК ИНЭУ, КЪЭРАЛЫГЪО ХЭБЗЭ ИОФЫШЭШХОУ НЭПШЭКЪУЙ САХЫДЭ
КЪЫЗЫХЪУГЪЭР ИЛЪЭСИ 100 ЗЭРЭХЪУГЪЭМ ФЭГЪЭХЪЫГЪЭГЪЭ ИЭНЭ ХЪУРАЕР

ИлъэужышIу лIэужжхэр рэплъэжъых

«Лъэпкъым фаншIэрэр кIодыштэп»

ГушыIэжъ

Тырэ нырэ иIэн насып ыгъотыгъэп кIалэм, сабыIзэ ибэу къани, совет хабзэм ыпIужыгъ, ригъэджагъ. Хэгъэгум фишIагъэр шыгъупшагъэп. Джары Сахыдэ хэгъэгур ны папкIэу зыкIилъэпIагъэр. Еджэгъагъ, гъэсэгъагъэ. ИгъашIэ зэкIэ НэпшIэкъуй Сахыдэ Тлахырэ ыкъом Хэгъэгум, илъэпкъ афэгъэгъагъ, фэлъэ-кIыштэу зыгорэ къытенагъэп. КIэлэгъэджагъ, командирыгъ, пэчагъ, политик иныгъ, илъэс 14-м къыкIоцI къэралыгъо хэбзэ ИофшIэшхуагъ — Адыгэ хэку исполкомым и Тхьамэагъ. Адыгэ лъэпкъым 1922-рэ илъэсым шхъафит шыIэклэ гъогоу хихыгъэм — Адыгэ автономн хэкур зэрагъэпсыгъэм, ащ ылъапсэ гъэпытэгъэным, шыIагъэр лъэныкIо пстэумкIэ зэтэгъэпсыхъэгъэным, иадыгэ лъэпкъ псэукIэ гупсэф егъэгъотыгъэным зышхъамамысыжъэу лIэшIэгъуныкIо Iэп-цыпэм Иоф дишIагъ лъэужышIу гъашIэм къытезынэгъэ НэпшIэкъуй Сахыдэ.

ЛышIу, цыфышIу гукъабзэхэр арыба зигупшысэ инкIэ, зигушыIэ зафэкIэ лъэпкъыр зылызышэнхэ, ыпкIэ лъызыгъэ-кIотэнхэр зыфызэшIокIыхэрэр. АхэмкIэ апэрэхэм ащыщыгъ Сахыдэ. Тиджырэ Адыгэ Республикэ лъэпсэшхоу зытетыр а уахтэм агъэчыгъэу, къышанагъэр ары. ИкIыгъэ я XX-рэ лIэшIэгъум

«Шу зышIэщтыр упчIэжырэп» зэралоу, ихэгъэгупшэрыл фэшъыпкъэу шыIагъ НэпшIэкъуй Сахыдэ, лъэуж нэф къыгъэнагъ, шIу зыгу илър рыгъуазэу.

ахэм ацIэхэр дышъэ хъарыфхэмкIэ щыхъутыгъэныр япэсыгъ, яфэшъуаш. «Шу зышIэщтыр упчIэжырэп» зэралоу, ихэгъэгупшэрыл фэшъыпкъэу шыIагъ НэпшIэкъуй Сахыдэ, лъэуж нэф къыгъэнагъ, шIу зыгу илър рыгъуазэу.

Щылэ мазэм ыкIэхэм адэжъ, 2013-рэ илъэсым, политик инэу, къэралыгъо хэбзэ ИофшIэшхоу НэпшIэкъуй Сахыдэ къызыхъугъэр илъэси 100 хъугъэ. Ащ фэгъэжыгъэ мэфэкI зэхыхэ гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтэу Т. КIэрашэм ыцIэ зыхъырэм шызэхашэгъагъ.

Зигъо Иофтхъабзэр къызэлуи-хызэ, институтым илъэшхъэтэу Бырсыр Батырбий игушыIэ шы-кIигъэтхыгъ мы институтым ма-

териальнэ ыкIи гушъхъэбайныгъэ лъапсэ ыгъотынымкIэ НэпшIэкъуй Сахыдэ ИофшIэшхоу зышIагъэр ыкIи ащ ыцIэ, ишIушIагъэ ягугъу мы унэм шыпшIыныр, имэфэкI ин мы шIэныгъэ лъэжапIэм щыхъэгъэуныфIыныр зэрэтефэрэр блэпхынэу зэрэщымытыр къыIуагъ.

МэфэкIым хэлэжыагъэх Краснодар къыкIыгъэ хъакIэхэр, НэпшIэкъуй Сахыдэ гот шыпкIэу Иоф дэзышIагъэхэм ащышхэр, икъоджэгъухэр, ныбджэгъуныгъэ дызилагъэхэр, зыльэгъунэу, зышIэнэу хъугъэхэр, шIэныгъэлэжхэр, тхакIохэр, гуманитар ушэ-тынхэмкIэ республикэ институтым иИофшIэшхэр, НэпшIэкъуй лIакъом шышхэр, ежъ ибын-унэгъо дахэ ыкIи ыкъо-ыпхъухэм атекIыгъэ лIэужыкIэр.

МэфэкI зэхыхэм гушыIэ шхъаIэу «НэпшIэкъуй Сахыдэ: ищыIэныгъэ гъогукIэ анахэ мэхъанэ зилэ лъэбэкъухэр» зыфиIорэр урысыбзэкIэ къыщишIыгъ тарихъ шIэныгъэхэмкIэ докторэу Мэкълэ Джэбраилэ.

Гуфэбэгъэ-гукIэгъур къебэкIэу ащ пидзагъэу нэбгырабэ къэгъушыIагъ. Хъунэгъо Чэтибэ Сахыдэ Иоф дишIагъ, дэгъоу ышIэ-щтыгъ:

— Ныбджэгъу лъапIэхэр! Непэ шыIагъэмэ къызыхъугъэр илъэ-си 100 хъуштыгъэ Сахыдэ. Иоф дэсшIагъ, отдел пащэу сыштыгъ, хэку исполком зэхэсыгъо-хэм тахэлажэщтыгъ, — къыIуагъ ащ, — цыфыгъэ ин хэ-

и Тхьамат арыгъэ. Сэ сырыраз Иоф зэрэдэсшIагъэмкIэ. Къэхъугъэу мылIэжыныр шыIэп, ау уишIу-шIагъэкIэ, уицIыфыгъэкIэ цыф-хэм уакъыхэнэныр насыпыгъ.

Иапъыш Абрек — экономическэ шIэныгъэхэмкIэ доктор. Узы-кIырыплъын лIы гъэсагъэу, лIы гушшысакIоу Сахыдэ зэрэгъэпсы-гъагъэр, хэкум илэ Иофхэм ышх-хэкIэ дэгъу дэгъу зэрэщыгъоза-гъэм ихъатыркIэ, ахэм язэшIохын-кIэ амалхэр къыгъотынхэр зэрэ-фэукIочыштыгъэр, урысыбзэм къабзэу зэрэрыгушыIэщтыгъэм фэдэ къабзэу, ышIэрэр, зыфэ-гъэзагъэр зэкIэ дахэу, дэгъоу зэригъэцакIэщтыгъэр, шIэгъэ-шхо хэлъэу, ихэгъэгупшIулыгъэу гъунэнчъэу зэрэпсэгъэр, узэры-гушхон лIышхоу адыгэхэмкIэ зэрэтиIэр кIигъэтхыгъ. Иэнэ хъу-раер зэхэзышхэгъэ институтымы, мы гухэлъым дезыгъэштэгъэ пстэ-уми Абрек «тхъашъуегъэпсэу» ариIуагъ.

ЛэунэкIэ Аслъан НэпшIэ-

къуй Сахыдэ Иоф дэзышIагъэхэм ащыщ. Охътэ лысэ ымыгъэкIодэу, сыдрэ ИофкIи упчIэхэр псынкIэу зэрэзэшIуиштыгъэр къыIуагъ. ИофшIагъэ нэрыльэгъоу зэрэ-щтыгъэр ыгъэуныфIэзэ, а уах-тэм тикъэлэ шхъаIэу Мыекъуапэ итеплэ дахэу зызэриштэгъагъэр — апэрэ кинотеатритIу иныр, урам шхъаIэу Краснооктябрьскэр зэрэпхыраштыгъэр, гупчэу «Зэкъошныгъэр», саугъэтэу ащ итыр, Адыгеир Урысыем зыго-уцагъэр илъэс 400 зэхъум (1957) мэфэкI фэлэ-фашIэр зэрэригъэкIокIыгъэр къыIотагъэх. Хэку пащэхэу шытыгъэхэ Цун-дэкъом, НэпшIэкъуым ягушыIэ край пащэхэм зэхашIэу, алыагъэ-Iэсын амал зэрялагъэр къыIуагъ. ЯшIушIагъэ зэрэоснчъэр ыгъэ-унэфыгъ. Сахыдэ лъэпкъым пае зэрэпсэмыблэжыгъэр, шыIэны-гъэ лъэныкIуабэмэ анэсэу, шIуа-гъэ хэлъэу а илъэс 14-ми, адрэ илъэсхэми Иоф зэришIагъэр къы-Iуагъ. Лъэпкъ тарихъым ыцIэ хэ-тхэгъэныр, зыщыпсэугъэ къалэм, ИофшIапIэм НэпшIэкъуым имы-жъобгъу ыкIи имузей къащызэлу-хыгъэнхэр игъоу ыльэгъугъ.

Дзыбэ Кимэ ежъ ышхъэкIэ НэпшIэкъуй Сахыдэ Иоф дишIа-гъэу шымытми, къэралыгъо Ио-фшIэшхоу ащ ышIэрэм ишIогъэ ин адыгэ лъэпкъым къызэрэкIыштыр зэхышIэщтыгъ. Кимэ яти ибэу къэтэджыгъ. Ятэрэ НэпшIэкъуй Сахыдэ Ореховскэм дэт кIэлэ-цIыкIу унэм шызэрэшIэгъагъэх, зэныбджэгъу-зэгурьIогъугъэх.

Ежъ Кимэ лIы Iушым игупшы-сэхэр, ицIыфы шIыкIэ зыгорэу-штэу лъыIэсыштыгъэх. Ныбжы-кIэхэм дахэу зэрафыштыгъэр, зэрафэсакъыштыгъэр, ятэм фэ-дэу зэрафэгумэкIыштыгъэр къы-Iуагъ. Амал иIахэмэ, тыдэ шы-Iэми, сыдигъоми къыпфэгумэ-кIэу къызэрэбдэлэщтыгъэр шысэ-хэмкIэ къыушыхъатыгъ. Красно-дар ежъ Кимэ ИофшIапIэкIэ хэ-

«тхъашъуегъэпсэу» къариIуагъ.

ХъатыгъужыкIэеу кIоджэ ко-им ипашъу **Къэрэбэт КъэпIъан** НэпшIэкъуй Сахыдэ иунэу Къэ-быхъаблэ дэтыгъэмрэ ежъ иемрэ зэрэзэпэблэгъагъэр, а зы урамым зэрэщыпсэуштыгъэхэр къыIуагъ. Къуаджэм къыдэкIыгъэ ицIыф-гъэсэгъэ пэрытхэм ащыщ Нэп-шIэкъуй Сахыдэ, ежъ ныбжы-кIэхэм икIу фэдиэу къамышIэ-

Иэнэ хъураем цыфыбэ хэлэжыагъ, къыщыгушыIагъ. Хэти игукъэкIыж НэпшIэкъуир къызэрэхэнагъэм готэу, ицIыфыгъэ шэпхэ дахэ лъэныкIо горэкIэ хигъэуныфIыкIыгъ.

кум ыцIэкIэ загъакIом, къэуцу-рэ Иофыгуабыхэр зэшIохыгъэн-хэмкIэ НэпшIэкъуй Сахыдэ уп-чIэжыгъэу зэришIыштыгъэр, лIы Iуш-гупшысакIор ренэу къызэ-рэделэгъэр, Сахыдэ ыцIэ закъо къепIоми край ИофшIэхэм псынкIэу зыкъапхъуатэу зэрэщы-тыгъэр мэфэкIым хэлэжэхэрэм къафилотагъэх. Улъэпкъмэ уры-гушхонэу, илIыгъи, ицIыфыгъи, икультури лъагъэхэу, лIыгу ин иIэу Сахыдэ зэрэгъэпсыгъагъэр ипса-

жыпэмэ, идахэ зэхыхыгъэу зэрэ-рыгушхохэрэр къыIуагъ. Сахыдэ Хэгъэгум, хэкум, илъэпкъ апэ-Iутэ игъашIэ зэрэкIуагъэр, бы-лым ышхъэ зэрэфимыугъоигъэр лIыгъэ хабзэу фильтагъ. Ежъ иунэу Къэбыхъаблэ дэтым ипчъэ Сахыдэ къытекIыгъэхэм сыди-гъуи зэрафызэлухыгъэр, сыди-гъуи зышашIоигъом кIохэмэ, игуапэу къызэрапэгъокIыштыр къыIуагъ. ШIур зыльэжырэм шIу зэрэфышылъым ищысэу ыльы-

тагъ мы мэфэкIыр. Ар зыгу къэ-кIыгъэхэм зэкIэми «тхъашъуегъэ-псэу» ариIуагъ.

Иэнэ хъураем кIэух псэлэ зэ-фэхысыжъ кIэкI къыщишIыгъ филологие шIэныгъэхэмкIэ док-торэу, профессорэу НэпшIэкъуй Сахыдэ **Ыпхъоу, шIэныгъэлэжъэу Тамарэ**. Непэ ятэ къызыхъугъэр илъэси 100 зэрэхъугъэр мэфэкI инэу зэрэхагъэуныфIыкIыгъэр, ар зыгу къэкIыгъэу, зыпшъэ ифа-гъэхэм — институтым, зэкIэ Иоф-тхъабзэм хэлэжыгъэ пстэумэ «тхъашъуегъэпсэу» къариIуагъ. ХэгъэгупIэу уштыныр зэрэмы-псынкIэр, уахътэр зэрэкиныгъэр, зэрэщынгъуагъэр, зэлыплъэжъ-зэрэгъэкIоджыкIыр зэрэиныгъэр, ау хэгъэгум пае зэмыблэжырэ купым ятэ зэрэщыштыгъэр, Иоф-шIэныр ыгъэтIылыжыкIыгъэу пен-сием зэтIысыжыкIымы, гукIэ хэгъэ-гум фэшъыпкъэу, фэгумэкIэу, къеупчIыжырэ зырызхэм джэ-уапэгъу афэхъоу, ынапэ къабзэу зэрэщылагъэр къыIуагъ. Илъэпкъ лъэужышIу къызэрэфигъэнагъэр кIигъэтхыгъ, илIыфгъэхэм ыкIи цIыф зафэхэм зэрэщымыгъу-пшэщтыр къыIуагъ.

МэфэкI зэхыхэм хэлэжыагъ-хэр зэкIэ ащ ыужым Сахыдэ илIыфгъэхэм мыхъамелэ хэлэн-хэу рагъэблэгъагъэх.

МАМЫРКЪО Нуриет.
Сурэтхэр Iэшынэ Аслъан мэфэкIым къыщытырихыгъэх.

КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр

Пщынэо цIэрыIом ишIэжъ пчыхъэзэхыхъ

Пщынэо цIэрыIоу Лъэцэрыкъо Кимэ ишIэжъ пчыхъэзэхыхъ Лъэпкъ культурэм и Унэшхоу Афыпсыпэ дэтым шыкIуагъ. Цыфыбэ къекIолIэгъагъ, залышхом тIысыпIэ нэки Iэжыгъэп, бгъуитIумкIи цыфхэр шытыгъэх, коридорхэм арытыгъэх. Кимэ иIахылыхэр, инэлуасэхэр, иныбджэгъухэр, Iоф дэзышIагъэхэр, Мыекъуапэ, Краснодар, ТэхьутэмыкIое ыкIи Теуцожь районхэм къарыкIыгъэхэр мэфэки пчыхъэм шыдагъэх. Залым исценэшхо идэпкъ зэлыубытэу Кимэ исурэт егъэкIугъагъ, цыфхэр залым къычIэхъафэхэ нэс Кимэ фэгъэхыгъэ видео техыгъэр къагъэлэзгъуагъ.

Пчыхъэзэхыхъэр зезыщгъэ Нэгъой Инвер Кимэ къыкIугъэ шыIэныгъэ гъогум къытегушыагъ. Мы сатырхэр къэзытхырэ журналистыр пщынэо цIэрыIом иныбджэгъугъ, ащ

фэгъэхыгъэ поэмэу «Непи къытхэт» зыфилоу фиусыгъэм щыщ пычыгъо къеджагъ.

Нэужым Псэйтику гурыт еджапIэм икIэлэеджэкIо куп Кимэ къызыщыхугъэ къуаджэу Псэйтику ехыылIэгъэ орэдър къыIуагъ.

Сценэм къырагъэблагъэх Кимэ икъоджэгъухэу ыкIи иныбджэгъухэу Тыркоо Аюбэ, Кобл Чэрымэ, Лъэцэрыкъо Адамэ. Кобл Чэрымэ шыкIэпщынэм къадыригъаIозэ, «Нарт ХъымыщэкIо Пэтэрэз», КIубэ Щэбанэ ыусыгъэу «Шахъом иорэд» зыфиIохэрэр къаIох.

Программэр нахъ лыкIуатэ къэс пчыхъэзэхыхъэр нахъ гъэшIэгъонэу мэхъу, зэлышIэрэ орэдыIохэр къыхъэхъ, Адыгеймрэ Пшызэ шъольыррэ язаслуженнэ артисткэу Лъэцэр Риммэ Краснодар шIэсэу. Мэкъэ жъынчдахэкIэ «Кавказ» зыфиIорэ орэдыр къело, бэрэ Iэгу фытеох.

ШъэуапIэкIо Асыет дэгъу дэдэу Кимэ ышIэщтыгъ. Асыет «Адыгэ Республикэм культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэ» зыфиIорэ цIэр иI, «Пщынаом иорэд» зыфиIорэр узIэпищэу къыIуагъ. Орэдхэм анэмыкIэу ансамблэхэм къашъохэр къашыгъэх. Ахэм ащыщ ТэхьутэмыкIое районымкIэ культурэм и Унэ иансамблэу «Удж» зыфиIорэр. «Уджыр» чыIаIабэхэм ащыIагъ, концертхэр къащытыгъ, гъэхъэгъэшIухэр ешIых. Ансамблэм ипашэр Лъэцэрыкъо Кимэ иригъэджагъэу, пщынэо IэпIасэу КъэлэкъутэкIо Инвер. Кимэ ышыпхъоу Долэтхъан икIорэлъф Инвер. Музыкэр шIу ыльэгъунымыкIэ Кимэ кIалэм Iофышхо дишIагъ, ыгъэсагъ, ригъэджагъ, ежъ ильагъо къытрищагъ. ИшэнзекIуакIэхэмкIи, ипщынэуа-кIэки Кимэ гум къегъэкIыжы.

ЫпшъэкIэ къызэрэщытIуагъэу, Кимэ усэхэр фатхыгъэх, орэдхэр фызэхалъхъагъэх, ахэр гъэзэгъэх къахаутыгъэх, тхыльхэм къадэхъагъэх, радиомкIэ къатыгъэх. Ахэм ащыщых МэщбэшIэ Исхъакъ иусэу «Пщынаом», Сапый Аскэр ытхыгъэу «Пщынэо макъ» зыфаIохэрэр.

Урысые Федерацием изаслуженнэ артистхэу, Адыгэ Республикэм инароднэ артистхэу АндзэрэкIо Чеславрэ Мурэтэ Чэпайрэ Кимэ иныбджэгъугъэх, чыIаIэ зэфэхъыгъафхэм зэдышыагъэх, концертыбэ къызэдатыгъ. ЩымыIэжъ яныбджэгъум гушыIэ фабэхэр фалуагъэх, Кимэ икIэсэгъэ орэдхэм ащыщхэр къаIуагъэх.

Афыпсыпэ искусствэхэмкIэ кIэлэцIыкIу еджапIэу дэтым икIэшхоIо ансамблэу «Афыпс» зыфиIорэр сценэм къызэрэтехъэу залым Iэгутеу мэкъэшхом

зыкIыщегъэIэты. Ансамблэм икъашъохэр цыфхэм агу рехых, яплыгъэ зэпыткIи езэщыхэрэп. КъэшхоIо цыкIухэр псынIэх. Жъым зэрихъэхэрэм фэдэх. Ансамблэм ипашэр Адыгэ Республикэм культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу Иныхъу Инвер. КъэшхоIо цыкIухэм къаIуагъэ адыгэ лъэпкъ шъуашэхэр ащыгъых, къашъохэр узIэпашэу къашIых.

Псыблэнэ Мурат Германием къыкIыжыгъ, адыгэ орэдхэм, къашъохэм лъэшэу апыщагъ. Кимэ инэу ащ ишIуагъэ ригъэкIыгъ. Джы Муратэ «Налмэсым» къэшъуакIоу хэт. Пчыхъэзэхыхъэм хэлэжъагъэхэу, Кимэ ригъэджагъэхэу КъэлэкъутэкIо Инвер, Лъэцэрыкъо Бислэан, Къайтмэс Рэмэзан сценэм къырагъэблагъэх, пщынэм къеуагъэх, орэдхэр къаIуагъэх. Пчыхъэзэхыхъэр дэгъоу кIуагъэ.

ХЪУИТТ Щэбан.

КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр • КъэбарыкIэхэр

ДэжIыгъо зэхэсыгъо хэри

Зэхашцэх

ПАРЛАМЕНТЫМ ИКОМИТЕТХЭМ

— ТэшIэ хэбзэхъухъан IофшIэныр, хэдзакIохэр егъэблэгъэгъэнхэр, уплэкIуныр депутат пстэуми япшэрылъ шъхъалэу зэрэщытыр. А лъэныкъохэмкIэ IофшIагъэу шыIэхэм якъэгъэлэзгъонкIэ пчыагъэхэр IэпылэгъушIоу шытых. Сыда ахэм нафэ къашIырэр?

— Апэ къасIо сшIоигъу блэкIыгъэ илъэсым Адыгэ Республикэм фитыныгъэу иIэхэм атегъэпсыкIыгъэу тикомитет хэт депутатхэм яIофшIэн зэрэзэхэщэгъагъэр, джащ фэдэу Адыгем ииобшественнэ шыIаIэ депутат пстэури чанэу зэрэхэлэжагъэр. Илъэсым къыкIоцI зэхэсыгъо 12 тIагъ. Ахэм ащыщхэу тIур дэжIыгъо, 4-р игъэкIотыгъэ шыкIэхэм атетэу зэхэтщэгъагъэх. Комитетым къыгъэхъазырыгъэхэу Къэралыгъо Советым — Хасэм республикэ хэбзэгъэуцугъэ 12 ыштагъ. Ахэм ащыщхэу 4-м комитетым хэт депутатхэр кIэщакIо афэхъугъэх, адрэхэр министрэхэм я Кабинет къыщагъэхъазырыгъэ законопроектых. Джащ фэдэу федеральнэ гупчэм икIуыкIу зэфэхъафхэм афэкIорэ джэпсэлъищмэ тикомитет кIэщакIо афэхъугъ, ахэр Парламентым изэхэсыгъохэм игъоу ащалъэгъугъэх. Зы джэпсальтэр Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ, тIур федеральнэ министерствэ зэфэхъафхэм афэдгъэхыгъэх. Федеральнэ законопроектых тахэплагъ, адедгъэштагъ, Парламентым изэхэсыгъохэм игъоу ащалъэгъугъэх.

— ХэдзакIохэм яегъэблэгъэн, зыгъэгумэкIыхэрэ къыныгъохэр зэхэ-фыгъэнхэр сыдэуцтэу зэхэщэгъагъэу пIон плэкIыщта?

— Шапхъэхэм зэрагъэнафэрэм тетэу, хэдзакIохэм яегъэблэгъэн ехыылIэгъэ графикыр зэ-

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм икомитетхэм къызэтыныкIыгъэ 2012-рэ илъэсым Iоф зэрашIагъэм мы лъэхъаным ащыхэплэжъых, зэфэхъысыжъхэр ашIых, гухэлъыкIэхэр агъэнафэх. Къадэхъугъэхэм, тапэкIэ агъэнафэхэрэм тащигъэгъуазэ шIоигъоу джырэблагъэ тыригъэблэгъагъэ социальнэ политикэмкIэ ыкIи псауныгъэр къаухъумэгъэнымыкIэ комитетым итхъаматэу Ирина Ширинам.

хэтэгъэуцэ, цыфхэр шытэгъэгъуазэх. Ау ар формальнэу щытIоми хъуцт. Сыда пIомэ щыIэныгъэр зэрэгъэпсыгъэр зэкIэми дэгъоу тэшIэ. Къыныгъом ыгъэгумэкIырэ цыфыр графикым тегъэпсыкIыгъэу къэкIон ымылгъэкIынкIи мэхъу. Арышъ, гумэкIи зIэу къэкIуагъэр IудгъэкIыжъэу къыхэкIыгъэп. Тыхэзыдзыгъэхэм ягумэкIи тэри тигумэкIэу тэлыгъэ, тфэлыгъэщтымыкIэ тишIуагъэ ятэгъэкIы, къызыддэхъукIэ гумэкIыгъо зIэIэгъэ цыфым фэдэу тэри тигушIогъошху. Кабинетым зэрэщедгъэблагъэхэрэм имызакъоу, партиеу «Единэ Россием» ипашэ иегъэблэгъапIэу Мыекъуапэ дэтми тыхэдзакIохэм ренэу тащыIуIэщтыгъ, зыгъэгумэкIыхэрэ къыныгъохэр зэхэтфыщтыгъэх. Мыщ дэжъым щыхэзгъэунэфыкIы сшIоигъу цыфхэр зыгъэгумэкIыхэрэ къыныгъо пстэури дэгъэзыжыгъошIоу зэрэщымытыр, тIуачIэ къымыкIыщтыхэр ахэм зэрахэтхэр. Цыфхэр зыгъэгумэкIыхэрэ IофхэмкIэ къулыкIу зэфэхъафхэм уазыфатхэкIэ джэуап кIэки къатыжъмэ, Iофыр ащ шылуыгъэ хъугъэу къызыщыхъурэ хэбзэ IофышIэхэр шыIэх. Ау зэтхэгъум тыкъышIуцурэп. ПIалъэ тетэгъашIэшъ, ятIонэрэу, ящэнэрэу, яплIэнэрэу тафэтхэ, Iофыр зэшIохыгъэ мыхъоу тышIокIырэп. Зы щысэкIэ ар къэзгъэшъыпкъэжы сшIоигъу. ЫпэкIэ Са-

марскэ хэкум ит дзэ частым Iоф щызышIэщтыгъэхэу джы Мыекъуапэ щыпсэухэрэ нэбгыритIу лъэлу яIэу тадэжъ къэкIогъагъэх. Япенсие пае ахэм ащ Iоф зэрэщашIагъэм ехыылIэгъэ къэбархэр ящыкIэгъагъэх. Ау тыдэ зэтхэи ятхылыхэр къэмынэжыбгъэхэу джэуап къазэрэратыжыырэр ахэм тхъаусыхэу яIагъ. Депутат пшъэрылхэм атегъэпсыкIыгъэу дзэ хъарзынэщхэм пчыагъэрэ тафэтхагъ, ау адрэхэм къаратыжыгъэ джэуапыр ары тэри къыпфагъэхъыжыщтыгъэр. Аужыпкъэм, Адыгейм ыцIэкIэ Къэралыгъо Думэм хэт депутатэу Натхъо Разыет Iэпылэгъу къызыфэдгъэхъугъ, тыхэдзакIохэр зыгъэгумэкIыщтыгъэ къэбархэр къаримыгъэгъотэу ар ашIокIыгъэп. ИлъэсыкIэм икIыхъагъум ехъулIэу нэбгыритIур зыгъэгумэкIыщтыгъэ Iофыр зэшIохыгъэ хъугъэ, тхыльэу къытфагъэхъыгъэхэр яттыжыгъэх. Мы къэсIуагъэм елытыгъэмэ, тиреспубликэ игъэцэкIэкIо хабзэ икIуатамэхэм зэпхыныгъэ дэгъу адыгитIэу, сыд фэдэ Iофи тыхэ къыдагъэкIырэп, лъэшэу яшIуагъэ къытагъэкIы, ащкIэ тафэраз.

— КъэпIуагъ шъуикомитет кIэщакIо зыфэхъугъэ джэпсэлъищ Парламентым игъо зэрильэгъугъэр, федеральнэ гупчэм щыIэ къулыкIу зэфэхъафхэм зэра-

фэжъугъэхъыгъэхэр. Сыд къыныгъоа ахэр зыфэгъэхъыгъэхэр ыкIи гъэхъазырыгъэнхэм сыда лъапсэ фэхъугъэхэр?

— ЫпшъэкIэ зэрэщыхэзгъэунэфыкIыгъэу, депутат IофшIэным илъэныкъо шъхъалэхэм ащыщ хэдзакIохэм Iоф адэшIэгъэныр, егъэблэгъэгъэнхэр, зыгъэгумэкIыхэрэ къыныгъохэр зэхэфыгъэнхэр. Цыфхэм къаIэтырэ къыныгъохэм язэшIохын ехыылIэгъэ гушысакIэхэр ахэм шъхъэм къырагъахъэх. Джэпсальтэхэм нахъыбэмкIэ лъапсэ афэхъух хэдзакIохэр зыгъэгумэкIыхэрэ къыныгъохэу Адыгэ Республикэм ифитыныгъэхэм къахымылугъыгъэхэр. ГушыIэм пае, Къэралыгъо Думэм фэдгъэхыгъэ джэпсальтэм игъэхъазырын лъапсэ фэхъугъэ ны-тыхэм ятхъаусыхэ. Сэнэхъат зыщызэрагъэгъотырэ еджапIэр къаухынкIэ ыкIи сэнэхъат яIэ хъункIэ къэнэжыгъэр мэкIэ дэдэу, пIалъэ арамытэу, дзэм ашэхэу мэхъу. ЕджакIохэмкIэ ар дэу зэрэщытым имызакъоу, дзэмкIи фэдэп. Сыда пIомэ джы дээр ыпэрэм фэдэжъэп. ТехникэмкIэ, электроникэмкIэ нахъ уIэшыгъэ хъугъэ, шIэныгъэшIу уимыIэу ахэр пфэгъэIорышIэщтхэп, дзэ ухъазырыныгъэр ыгъэпытэщтэп. Ау пчыагъэр игъэктугъэн фаеу щытыгъ, еджэныр къызаухыцтым емыжэхэу ныбжыкIэхэр

дашых. А къыныгъор дэгъэзыжыгъэным ехыылIэгъэ гъэтэрэзыжыкIыгъэр федеральнэ законом фядгъэшIыхэ тшIоигъоу Къэралыгъо Думэм идепутатхэм лъэIуIэ зафэдгъэзагъ. Джэуапэу къытатыжыгъэм къызэрэщиIорэмкIэ, тиджэпсальтэу шагъэзыягъэп, ау нэмыкI субъектхэм къарыкIыгъэ ащ фэдэ проектхэр бэшIагъэу Къэралыгъо Думэм чIэлъых, джыри ахэплагъэхэп. А купым тэ дгъэхыгъэри халъхыгъ. ПшIэхэнэп аужыпкъэм а Iофыгъоми Къэралыгъо Думэм щыхэплээнхэкIи, ифэшъошэ гъэтэрэзыжыкIыгъэр федеральнэ хэбзэгъэуцугъэм фашIынхэкIи. Тэ амалэу тилэр ащ шыухыгъ.

— ИкIыгъэ илъэсым «Правительствэ сыхъатым» тегъэпсыкIыгъэу депутат уплэкIун IофшIэным шъуикомитет хэлэжъагъа?

— Хэлэжъагъ. Комитетым хэт депутатхэр зэрэкIэупчIагъэхэм тегъэпсыкIыгъэу Къэралыгъо Советым — Хасэм изэхэсыгъо депутатхэр щедэIугъэх Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет къыщагъэхъазырыгъэ къэбарэу «КIэлэцIыкIу ибэхэу ыкIи зылыгъыжыщтыгъэ ныгъыхэр зымыIэжъхэу къэнагъэхэм зычIэсыщтыхэ унэхэр ягъэгъотыгъэнхэр» зыфиIорэ Iофыгъом. ГухэкI нахъ мышIэми, мылгъур зэримыкIурэм къыхэкIэу, зэрищыкIагъэм лыкIахъэу а къыныгъор зэшIуахын амылгъэкIэу къыхэкIы. Арэу щытми, а Iофым республикэ бюджетым имылыкуи, федеральнэ бюджетым къыхэкIырэри пэIуагъахъэхэзэ, илъэс къэс нахъ дэгъоу зэхашцэн алэкIэу хъугъэ.

— Тхъауегъэпсэу шъуикомитет иIофшIагъэхэр хэдзакIохэм кIэкиIэу алъыгъэлэсыгъэнхэм фэшIи уишIуагъэ къызэрэтебгъэкIыгъэмкIэ.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Сурэтхэр тезыхыгбэр хьа-
джэу Оркбыжъые Саид.

Мыжъоми шлуагъэ халъагъоштыгъ

ИжъыкIэ, адрэ лъэпкъхэм афэдэу, адыгэхэм чыопсым иллуужыгъо пстэуми мэхьэнэ гъэнэфагъэ аратэу яхэбзагъ. Мыжъо лIэшлэгъум тхьабэхэм афэлажэхэу зырагъажьэм кышчыублагъэу, нэужым шэны афэхъугъэу, зыщыпсэухэрэ дунаими, ащ кышаушгъафыкIыштыгъэ кыушхъэм, мзыми, псыхъоми е ахэм ялахь горэхэми тхьэлъэлухэр ащашыштыгъэх. НэмыкIэхэу агъэлъапIэу, анаIэ зытырадзэу фэло-фашIэхэр зыфагъэцакIэштыгъэхэр — зэрылажэуштыгъэхэ Iэмэ-псымэхэр мыжъом, джэрзым ыкIи гъучIым ахашыкIыштыгъэх. Ахэм зэкIэмэ укъатэгущыIэн атефэ, ау зигугъу кьэтшыштыр — мыжъомэ афэгъэхьыгъэу агъэцакIэштыгъэ Iофыгъо заул.

Пэсэрэ цыфхэр мэхъшалэштыгъэх, ары Iэмэ-псымэхэм апае агъэфедэштыгъэ штаукIым е мыжъом кIуачIэ хэлъэу, яшлуагъэ е ягъэ кыуагъэкIыи алъэ-кIынэу зыкIалытэштыгъэх. Ащ елбгыгъэу а пкыгъохэм нахь фэдэ кызфарагъэхьынэу тхьэлъэлухэр афашыштыгъэх.

Сур. 1.

Ошынэ зиIэ мыжъо бэщ пылъхъэхэр (жезлэхэр): уатэ, ошы, умэ, джэрз лIэшлэгъу

Тхьэмэдэхэм фэло-фашIэхэм ащагъэфедэхэу ялэштыгъэх пхьэ-кIыхэр зыпылъ мыжъо зэмылIэ-ужыгъохэр ошым, уатэм, умэм фэдэу шлыгъэхэу. Ахэм «жезл» аралэ. ТIуашхъэмэ, кьэхэлъэжъмэ кьачIэгъэхьыкIы (сур. 1).

Ижъырэ IорыIуатэхэм мы-

жъохэм чыпIэшхо ащабугыты. Пшысэхэм, тхьэдэхэм, нарт кьэ-барыжхэм ахэт лIыхъужхэм ащ хэшIыкIыгъэхэр кызыфа-гъэфедэх, рэлазэх, тхьэрыло рашIы ыкIи тын лъапIэу ялэх.

Узым щыухъу-мэгъэнхэм пае...

Сур. 2.

ТIышэм шагъэфедэрэ мыжъо шыкIу.

Лъэпкъ музейм ифонд шыщ

Чылэмэ ятхьэлъэлупIэ гъэнэ-фагъэ, тхьэчIэгъ, мыжъом хэху-кIыгъэ шыкIухэр ащалыгъы-штыгъэх (сур. 2). ТIышэм ша-укIыштыгъэ былым пIашъэм кыкIэчъырэ лъыр, чIым ха-мыгъэлъадзэу, ахэм арагъэлъа-дэштыгъ. Гъэтхапэм и 21-м, илбэсыкIэм зэрэчылэу зыщыпэ-гъокIыхэрэм, а шыкIуым лъэу рагъахьорэм хьулъфигъэмэ ящы-кыуагъэхэр хагъаоштыгъэх, бзыл-фыгъэмэ шэкI бзыхъафхэр ха-гъаозэ, лъыкIэ агъэшIокIышты-гъэх ыкIи ядэжъ зыдахьыжы-штыгъэх. Илбэсым кыкIокIцI, уна-гъом зыпарэ хэмыфыкIуыным, уз кьемыкIуным апае, унэм ра-гъэлъыштыгъэх.

Мыжъуашхьор — шыхъат, мыжъошхор — кьэрэгъул

НэбгыритIу тхьэрыло зэдашIэу шыхъат щымыIэ зыхъукIэ, шта-укI, мыжъуашхъо, алэмычIэ чIаубытэти ащкIэ тхьэрыло ашы-

штыгъэ. Ягушчыи епцIыжы-штыгъэхэп. Адыгэ хабзэм елбгы-тыгъэу гушылэ пытэ ащкIэ тыгъэ хъуштыгъэ.

Мыжъошхъо тхьэрылом нэ-мыкIэу, мыжъо кызызрыкIоми «кIокIэшхо» хэлъэу гугъэшты-гъэх. Чылэм шыщ горэм мыхъо-мышIэ ышIагъэу загъэунэфыкIэ, кьоджэ тхьаматэр ащ ишагу да-хъэти, унапчъэм мыжъошхо Iуи-гъэтIысхъэштыгъэ. БзэджащIэри, унагъом шыщ нэбгыри ащ кье-лбэбакъоу кыкIыштыгъэп, кы-кIыни фитыгъэп. Ар Адыгэ ха-бзэм амыкIоштыгъэ изынэшан.

Мыгъэщынэ мыжъу

Мэзахэм хэтэу зыгорэм кIо-штым мыжъошхъо кIанэми е мыжъуакIэми ыIэмычIэ чилъ-хъэштыгъэ. Тышпэожьысэз, пчы-хъэу тызалофитэкIэ, «умыштэ-ным пае» ыIоты, тьянэжы мы-жъуакIэ тIэгучIэ чIытитгаль-хъэштыгъэ. Сызфалофитагъэр згъэцэклагъэу сыкьэкIожьымэ, нэшIукIэ кысэплъызэ, мыжъор слэгу рыхьыжыштыгъэ.

Илуашхъэ ТэхьутэмыкIуае пэчыжъэп

Эпосэу «Нартхэм» ипщына-лэхэм СаусырыкIо икьэхъукIэрэ икIодыкIэрэ мыжъом зэрэпхы-гъэр дэгъу шыпкъэу ахэтIагъо. Дунаим кызырэтэхъуагъэр ямышыкI — машIор пылъэлъэу Лъэпшъы мыжъом кыкIокIцI-хыгъ. СаусырыкIо афэмьгъэкIо-ды зэхъум аухэси, хьоршэры-гъэкIэ мыжъо джаншэрэхьым (чанэу шэрэхъ) ылъэгунджэ зэпырагъэути, зэрэпсаоу чIа-тIагъ, иши дычIалъхъажьыгъ.

КызыралуатэрэмкIэ, иш Тхьо-жыы мэкъуи, зэнтхыи ымышхэу штаукI цэхъу ышхыштыгъэп.

СаусырыкIо илуашхъэ Тэ-хьутэмыкIуае икьокIыпIэкIэ шьофым ит. КызыралуатэрэмкIэ, ар джыри псаоу чIэлъышгъ, гъа-тхэ кьэс, дунаим кысхъажьы шIоигъоу кьэнацIэ.

Нартхэу Iуашхъэмэ ахэлъхэм апсэмэ кIокIэ лые ялэу алтыгъ. Огъу зыхъукIэ ахэм етIэ Iэбжыб, е мыжъо кьатырахышгъ, уцIы-нынхэу псым халъхъэх, Тхьэм елбгъу ыкIи кьещы. Сэт Iуа-шхъэмэ тхьэлъэлэу ащышIымэ, хьаджэшIы Чабэм укIоным пелэу ало.

МыжъоупцIэр нартхэм ятын лъэпIагъ

Сур. 3. МыжъоупцIэ, мыжъуашхъо, протомыутIэ культур, тирэ ыпэкIэ я VII-рэ лIэшлэгъу. Кьэхэлъэжъэу КIышкыр, кьу. ТэуишъабI

ИжъыкIэ мыжъомэ ахашы-кIыштыгъэмэ мэхъанэшхо зэра-ратыштыгъэр дэгъоу кьегъэ-лбгъо нарт Орзэмэджы хасэм мыжъоупцIышър зэрэщитыгъа-гъэм. Апэрэ мыжъор зыфигъэ-шъошагъэр, анахь лыгъэ зы-шIагъэу, шыуишъэмэ атэкIогъэ нарт Пэтэрэз. ЯтIонэрэр зэри-тыгъэр, ныбэкIэ щэлэгъэ ин кызырэхъагъэу, ешхэ-ешъом хэ-

сэу, Iанэм зэрэтеIабэрэм нахыи нахьыбэрэ купыр зыгъэхъыгъэ Пэтэрэз. Ящэнэрэри — ишгъуэкIэ анахь лы дэгъоу, гукIэгъушхо зыхэлъэу Пэтэрэз.

МыжъоупцIэхэр (сур. 3) пэ-сэрэ адыгэ кьэхалъэхэм бэрэ кьашычIэтэхыжыкIы. Анахь мыжъоупцIэ жы дэдэу ыкIи анахь инэу кьагъотыгъэр Ошъадэ кычIагъотагъ. Илбэс 4500-рэ фэдиз ыныбжъ.

МыжъоупцIэхэм арыIазэхэу зэрэщитыгъэр пшысэхэм, тхь-дэхэм нарт пщыналъэхэм уащарехьылIэ. Нартхэм яя V-рэ том мыш фэдэгъэр кыхъэфхэ: «Рамфитэ ишгъузы мыжъоупцIэм псыр ригъэхъымэ, лы улагъэм тыригъэлъадзэ псау кышIы-жыкIыгъ». «Шэф зэцэкIыгъэ мы-жъоупцIэр пIыгъы зыхъукIэ узыфаер кьыбдэхъу». «Лъэгуч-ЖакIэм ...улагъэу тешагъэ хъу-гъэхэм гошэ зигъор кыгъащити мыжъоупцIэр шIэхэу кыштити зэфэдэкIэ ащифи, улагъэр кьэ-кIыжыкIыгъ». «Псыхъо Гуащэм мыжъоупцIэр пхьонтэжъ шлуцIэм кьыдихи Чэмьдэжъ екIэси ежъагъ». Iазэхэм узхэр мыжъо-хэмкIэ агъэхъужэхэу хэбзагъэ. Кьэбарыжъэу «Кьоласыж ыкьор-рэ Псыхъо гуащэмрэ» кьышело а бзылфыгъэм шIогъэшхо хэлъэу мыжъо шлуцIэ лъапIэ илагъэу. АщкIэ нитIунэшъум ынэ-хэр зыпIотыкIэ нэфынэр ылъэгъу кьэхъужыштыгъэ. Сыдрэ узи сыдрэ улагъи а мыжъом уащи-ухъумэн ылъэкIыштыгъэ. Псыхъо Гуащэм илI пыйхэм хъоу куу го-рэм дадзэжыкIыгъэу, ныкьуалIэу кызагъотыжыкIы, а мыжъомкIэ еIазэзэ ыгъэхъужыкIыгъагъ. Щэр кышпIолым кызысахьыкIэ улагъэу фэхъурэр шIэхэу рагъэ-кIыжыштыгъэ.

ТЭУ Аслъан.
Археолог. Урысыем ижурна-листхэм я Союз хэт.

ТВОРЧЕСКЭ ЗЭУКIЭГЪУ

Театрэр пфахъожьыштытэп

кыашыгъ, адыгэ лирическэ орэ-дыми ымакьэ шыкIырагъэщыгъ.

Творческэ зэлукIэгъум хэлэ-жагъагъ Москва ГИТИС-м ия III-рэ студие кьэзыухыгъэгъэ нэб-гырэ 16-м шыщэу (3-р шыIэ-жъэп, адрэ нэбгыри 8-р шыIэ-ныгъэ псыорхэм зэбгыраштыгъ) **нэбгыри 5.** Ахэр АР-м изаслу-женнэ артистхэу **Джолэ Рэщыд, Тхьаркьохъо Теуцожь,** Лъэпкъ театрэу И. Цэим ыцIэ зыхъырым иартисткэу **КIэмэщ Роз,** УФ-м искусствэхэмкIэ изаслуженнэ IофышIэшхоу, Камернэ-музы-кальнэ театрэу А. Хьанэхъум ыцIэ зыхъырым ихудожественнэ Iэшхъэтэгъу **Сулейман Юныс,** Кьалмыкь Республикэм изаслу-женнэ артистэу, РАТИ-м ипро-фессорэу, актерэу ыкIи режис-серэу **Хьакъуй Аслъан.**

Лъэпкъ театрэм литературэ IофыгъохэмкIэ ипашэу Къуижэ Нэфсэт зэлукIэгъум хэлажъэрэ пэпчэ итворческэ портрет зыфэ-дэр кIэкIэу кыриIотыкIыгъ. Ащ пидзагъэу, искусствэ лъагъор хэзыхыгъэу, ащ дахэу Iоф дэзы-шIэрэ купым хэтхэр Iофтхьабзэм хэлажэхэрэм ящыIэныгъэ ыкIи ятворческэ гъогу зыфэдэр кы-зыIотыкIырэ гукъэкIыжъ-щы-сэхэмкIэ, хъугъэ-шIэгъэ щхэн-хэмкIэ, сэмэркъэу шыабэр кы-рагъэбэкIыгъэ, кьадэгъошагъэх.

Артист сэнэхъатыр шыIэныгъэ

зэрафэхъугъэм рыкIэгъожь зэра-хэмгыр, ныбжыкIэгъу-студен-тыгъо лъэхъаныр гукъэкIыжъ лъапIэу кызырафэнагъэр, ныб-жыкIэгъум шхьхэмрэ акъылым-рэ зэгуремылуагъэ, зэхашIэхэм удахьыхми, уикIэсэ сэнэхъатыр кыххэпхынышгъ зэбгъэгъотыныр зэрэтхъагъор кьафалотагъ, ящы-хъэ сыдигъуи зытелъыжыныу кIэлакIэхэм кьаралуагъ. Непэ ныбжыым зэрэхъуагъэм елбгы-тыгъэу, ямурадхэр агъэцакIэу, ашIэрэм гухахъо цыфхэмкIи ежъхэмкIи хагъуатэу зэрэщы-Iэхэр уядэлэу зэпытыгъэкIи уемы-зэщынэу зырызэу кьалотагъэх. Кьэлэшхо чыжъэм пIуныгъэ-гъэсэныгъэкIэ уеулушыми, уикъ-ку, уикъуаджэ, уигупсэхэм лъэ-шэу узэрафэзэщырэр аушгъэ-фыгъэп. Москва щеджэфэхэ ады-гъу шыIэхэр зэрэзэхъыгъэхэр, зэрэзэфгумэкIыжыштыгъэхэр шысэхэмкIэ кьалотагъ. Адыгэ кьашхъохэр, адыгэ орэдыжхэр кьалохэ зыхъукIэ, профессорыш-хохэри, нэмыкIхэри зрагъэдала-штыгъэхэр, аужыпкъэм, лъэпкъ мэкъэмэ кьодыем **«Адыиф»** кьало зыхъукIэ, зынэпс кьэклорэ зырызхэр кIэлэгъагъаджэхэм зэра-хэтыгъэм игугъу кьашыгъ. Музыкэм, театрэм цыфым ыгу ыгъэушгъэбырэ кьодьер арымы-рэу, цыфыгъэ кьэбзагъэр, дэ-хэгъэ иныр кызырэхэкIырэ

кIагъэтхыгъ. Ястудентыгъо лъэхъан кьалоштыгъэ орэдхэм ащышхэр Сулейман Юныс ги-тарэмкIэ кьадыригъалозэ, нэбгы-ритфымэ зэдырагъаштэу кIыра-гъэщыгъэх.

ЗэлукIэгъум хэлэжъэрэ еджа-кIохэм артистхэм упчIэ зэе-тIуаэхэр аратыгъэх: «чIэхъанхэу зэрэхъутэ шыкIор, артист ухъу-ным сыда анахъэу ищыкIагъэр, непэ театрэ сценэхэм (Адыгейм театри 4 ит) ашагъэуцухэрэр? — Джэуапхэр агъотыгъэх.

НыбжыкIэ нэплъэгъум, ныб-жыкIэгъум бэ арыфэу, зэпыра-гъазэу, ягулбгъэ бэмэ зэралыIэ-сырэр кIагъэтхыгъэ, артистхэм, ахэр яспектакIыкIэхэм, язIу-кIэгъу зэфэшхъафхэм арагъэб-лэгъагъэх, загъэчанынэу, загъэ-хъуипхъэнэу кьаджагъэх. ЗэлукIэ-гъум ыгъэрэзагъэхэу ныбжыкIэ Iэгутеом зыкыипхъотагъ.

АР-м и Лъэпкъ тхьылъеджапIэ ипашэу Къыкь Бэллэ творческэ мэфэкIым кьэклорэ артистхэм ыкIи еджакIохэм «тхьащыуе-гъэпсэу» арилуагъ, илбэсыкIэу кыхыагъэм хэти имурадышIухэр шытхъу хэлъэу щызэшIуихынэу афэлъэлуагъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.
Сурэтыр мэфэкIым Iэшынэ Аслъан кышчытырихыгъ.

НыбжыкIэхэр искусствэм фэцагъэхэу, культурэ шапхъэхэр ашIэхэу, шыIэныгъэ лъэныкIуа-бэмкIэ зэдэштэныгъэ ахэлъэу плугъэнхэм тегъэпсыхъэгъагъ Лъэпкъ тхьылъ еджапIэм зичэзыу творческэ зэлукIэгъоу **«Театр — время перемен»** зыфиIорэмкIэ зэхашгъагъэр.

Иофтхьэбзэ гъэшIэгъоным кIэцакIо фэхъугъэр ыкIи изэхэ-щэн-зегъэклон Iоф дэзышIагъэр Лъэпкъ тхьылъеджапIэм иIофы-шIэу Кушмэз Аминэт. ЗэлукIэ-гъум Адыгэ республикэ гимна-зием ия 10-рэ класс щеджэхэ-рэр ыкIи искусствэхэмкIэ Адыгэ республикэ колледжэу У. Тхьа-бысымэм ыцIэ зыхъырым итеатрэ кьутамэ истудентхэр шыIагъэх.

Творческэ зэлукIэгъум ныб-жыкIэхэр шаIулагъэх я III-рэ студийер Москва кышчызыухы-хи, Адыгэ хэку театрэр зыщылэр илбэс 50 зыщыхъугъэм, 1986-рэ илбэсым Адыгейм кьэзыгъэзэ-жыкIыгъэгъэ студийцэхэм. Диплом IофшIэгъэ спектаклищкIэ **«Па-**

росский мрамор» Р. Габриа-дзе, Л. Толстоим и «Власть тьмы», «Рокко и его братья» Л. Висконти зыфиIохэрэмкIэ ахэм ясэнэхъат Iэлэлэсэныгъэ кьаушыхъатыгъэу Мыекъуапэ кьагъэзэжыи, Адыгэ драмтеатрэм итворческэ коллектив хахъо фашыгъ.

Творческэ зэлукIэгъур зэлъа-шIэрэ адыгэ драматургэу Мамый Ерэджыбэ ипсэсэ техыгъэ спек-таклэ дэгъоу, цыфхэм якIэсэ **«Мыхъамчэрыекъор, привет!»** зыфиIорэмкIэ кьызIуахыгъэ Адыгэ шыIэкIэ-псэукIэ зтеууца-гъэм шлулэгъур зэрэхъуцорэр, цыф шыкIэ-гъэпсыкIэхэр, шэн зэфэшхъафхэр икьоу зэхэозы-гъэшIэрэ пычыгъор — **Килылай** (бзылфыгъэ тхьагъэпцI нэутх, кьэзышIыгъэр артисткэу КIэмэщ Роз), — **Мыхъамчэрыекъор** (арт. Джолэ Рэщыд) — ыкIи кьоджэ кIэлэ кызызрыкIо гуп-цIанэу — **Пэшгъукь** (Тхьар-кьохъо Теуцожь) «сценэр тищы-Iэныгъ» алоу, лъэшэу егугъухэу

Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет иунашъу

Къольхъэ тын-Иыхыным пэшIуекIорэ журналист ИофшIэгъэ анахь дэгъухэр кыыхэгъэщыгъэнхэм пае республикэ зэнэкъокъоу «Къольхъэ тын-Иыхыным типэжъугъэуцужь!» зыфиIорэр къэбар жьугъэм иамалхэм зэращызэхашэрэм ехьылIагъ

2012 — 2013-рэ ильэсхэм ателъытэгъэ программэу «Къольхъэ тын-Иыхыныр къэмыгъэхъугъэныр» зыфиIорэм диштэу, Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ 2011-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 9-м ышIыгъэ унашъоу N 219-р зытетыр IэубытыпIэ кызфэсшIыгъэ унашъо сэшIы:

1. Къольхъэ тын-Иыхыным пэшIуекIорэ журналист ИофшIэгъэ анахь дэгъухэр кыыхэгъэщыгъэнхэм пае республикэ зэнэкъокъоу «Къольхъэ тын-Иыхыным типэжъугъэуцужь!» зыфиIорэр къэбар жьугъэм иамалхэм 2013-рэ ильэсым щылэ мазэм и 1-м кыщегъэжъагъэу тыгъэгъазэм и 1-м нэс ащызэхашэгъэнэу.

2. Республикэ зэнэкъокъум фэгъэзэгъэшт комиссиену мы кыкIэлъыкIохэрэр зыхэтэштхэр зэхэщэгъэнэу:

А. А. Шъхъэлахъу — Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкьэгъу-

хэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхъамат, комиссиену итхъамат;

А. А. Лузин — Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхъаматэ игуадз, комиссиену итхъаматэ игуадз;

Ю. М. Дронин — Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэрэ Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации регион щынэгъончъагъэм иИофыгъохэмкIэ иотдел ипаш;

Ф. Хь. Пэрэныкъу — Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет иотделэу тилъэпкьэгъухэм зэпхыныгъэ адызиIэм ипаш, комиссиену хэт;

М. А. ХьорэлI — Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет печатым иИофхэмкIэ иотдел ипаш, комиссиену исекретарь.

3. Къольхъэ тын-Иыхыным пэшIуекIорэ журналист ИофшIэгъэ анахь дэгъухэр кыыхэгъэщыгъэнхэм пае республикэ зэнэкъокъоу «Къольхъэ тын-Иыхыным типэжъугъэуцужь!» зыфиIорэр къэбар жьугъэм иамалхэм зэращызэхашэрэм ехьылIагъэ Положениену ухэсыгъэнэу.

4. Мы унашъор зэрагъэцакIэрэм гъунэ лъысфынэу сшъхъэкIэ зыфэсэгъаз.

Комитетым итхъаматэу
А. А. ШЪХЪЭЛАХЪУ

кь. Мыекъуапэ,
щылэ мазэм и 15, 2013-рэ ильэс
N 6

Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет 2013-рэ ильэсым щылэ мазэм и 15-м ышIыгъэ унашъоу N 6-р зытетым игуадз

Къольхъэ тын-Иыхыным пэшIуекIорэ журналист ИофшIэгъэ анахь дэгъухэр кыыхэгъэщыгъэнхэм пае республикэ зэнэкъокъоу «Къольхъэ тын-Иыхыным типэжъугъэуцужь!» зыфиIорэр къэбар жьугъэм иамалхэм зэращызэхашэрэм ехьылIагъэ ПОЛОЖЕНИЕ

1. Зэдагъэфедэрэ положениехэр.

1.1. 2012 — 2013-рэ ильэсхэм ателъытэгъэ программэу «Къольхъэ тын-Иыхыныр къэмыгъэхъугъэныр» зыфиIорэм диштэу, Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ 2011-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 9-м ышIыгъэ унашъоу N 219-р зытетыр яIэубытыпIэу къольхъэ тын-Иыхыным пэшIуекIорэ журналист ИофшIэгъэ анахь дэгъухэр кыыхэгъэщыгъэнхэм пае республикэ зэнэкъокъоу «Къольхъэ тын-Иыхыным типэжъугъэуцужь!» зыфиIорэр къэбар жьугъэм иамалхэм ащызэхашэгъэнэу.

2. Зэнэкъокъур зытегъэпсыхъагъэр.

2.1. Цыфхэм мы Иофыгъом еплъыкIэ гъэнэфагъэ фыряIэу шIыгъэныр;

2.2. Къольхъэ тын-Иыхыным фыщытыкIэ дэй фыряIэныр;

2.3. Цыфхэм яправовой культурэ зыкъегъэIэтыгъэныр;

2.4. Цыфхэр зафэу зекIонхэ зэрэфаер, законхэм адэхыхэ зэрэмыхъуштыр агурыгъэIогъэныр.

3. Зэнэкъокъум изэхэщакIохэр.

3.1. Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет.

4. Зэнэкъокъум изэхэщэнкIэ шапхъэу щыIэхэр.

4.1. Къэбар жьугъэмкIэ хаутырэ ыкIи электроннэ амалхэу Адыгэ Республикэм щатхыгъэхэм яжурналистхэр, яредакциехэр (авторхэр, автор купхэр) зэнэкъокъум хэлэжъэнхэу кырагъэблагъэх.

4.2. Гъэзет, теле-, радиоматериалхэу, тематикэ гъэнэфагъэ зигъэ материалхэу 2013-рэ ильэсым щылэ мазэм и 1-м кыщегъэжъагъэу 2013-рэ ильэсым шэкIогъум и 1-м нэс эфирым кыыхагъэхэр е кыыхаутыгъэхэр зэнэкъокъум кырахыылIэнхэ алъэкIышты.

4.3. Лъэныкъохэу «Гъэзетхэм (журналхэм) кыыхаутыгъэхэмкIэ», «Телевизионнэ (радио) кэтэынхэмкIэ (репортажымкIэ)» зэнэкъокъур зэхашэн алъэкIышты.

4.4. Зэнэкъокъум кырахыылIэрэ ИофшIагъэхэр зыфэгъэхыгъэн ылъэкIыштыхэр.

4.4.1. Унэгъо ИофхэмкIэ къольхъэ тын-Иыхыныр зэрагъэфедэгъэр;

4.4.2. Хабзэм икъулыкъухэм къольхъэ тын-Иыхыныр къазэрахафэрэр ыкIи ахэм зэрапэуцужьыхэрэр;

4.4.3. ГъогурыкIонымкIэ къольхъэ тын-Иыхыныр зэрагъэфедэрэр;

4.4.4. 2012 — 2013-рэ ильэсхэм ателъытэгъэ программэу «Къольхъэ тын-Иыхыныр къахэмыгъэфэгъэныр» зыфиIорэм кыщыдэлъытэгъэ Иофхъабзэхэр гъэцэкIэгъэнхэр.

5. Зэнэкъокъум ИофшIагъэхэр кызэрэрахыылIэхэр.

5.1. Зэнэкъокъум хэлэжъэнхэм пае ИофшIагъэхэмрэ заявкэмрэ зэгъусэхэу кырахыылIэх.

5.2. Зэнэкъокъум зэрэхэлэжъэшт материалхэр мыщ фэдэ чIыпIэм шаIахыштых: кь. Мыекъуапэ, ур. Крестьянскэр, 236-рэ, Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет, я 51-рэ каб.; тел.: 52-36-01, 52-10-16.

5.3. Авторыр (автор купыр), материалэу кыыхаутыгъэм (къэтыным, репортажым) ышъхъэ, къэбар жьугъэм иамал зыфэдэр, материалыр кызыщыдэкIыгъэ мафэр заявкэм шыагъэунэфыкIых. ИофшIагъэм иавторрэ ар зыщылажъэрэм ипашэрэ заявкэм кIэтхэжъых.

5.4. Хаутырэ тедзэгъухэм яИофышIэхэм материалэу хаутыгъэм иоригинал кырахыылIэн фае. ЗыгорэкIэ оригиналыр къалэIагъэхъанэу амал щымылэ зыхъукIэ, ащ икопиеу авторым ыцIэрэ материалыр кызыщыцахыгъэ уахътэмрэ зыщыагъэунэфыкIыгъэр аштэшт. Тележурналистхэм DVD-м е CD-м атетхэгъэ материалыр, сценарием икопие кырахыылIэн фае. Радиожурналистхэм аудиокассетэ, джаш фэдэу къэтыным исценарие репортажым икопие кырахыылIэн фае.

5.5. Зэнэкъокъум ИофшIагъэхэр зырахыылIэнхэ алъэкIышты аужырэ мафэр 2013-рэ ильэсым шэкIогъум и 1-р ары.

6. КIэуххэр зэрэзэфыхысыжырэ шIыкIэр.

6.1. Зэнэкъокъум икIэуххэр комиссиену зэфехысыжыкых, материалхэм ар ахэплъэ. Комиссиену хэтэштхэр зыгъэнафэрэр зэнэкъокъур зэхэзышэрэр ары.

6.2. ЧыпIэхэр афагъэшъуашэхэ зыхъукIэ Комиссиену хэтхэр мыщ фэдэ шапхъэхэм къапкыерэкIых:

— ИофшIагъэу кырахыылIагъэхэр зэнэкъокъум игухэлъхэм зэрадиштерэм;

— IэпIэсэныгъэу ахэлъым;

— темэр ямышIыкIэу кызэрэзIахырым;

— лъэныкъо пстэури кызылтырагъэуубыгъэу, шыпкъагъэ хэлъэу Иофыгъор кызэрагъэлыагъорэм.

6.3. Зэнэкъокъум кырахыылIэрэ ИофшIагъэхэм лъэныкъо пэпчкIэ анахыбэ дэдэмкIи афагъэуцурэр балли 10.

6.4. Комиссиену апэрэ, ятIонэрэ, ящэнэрэ чIыпIэхэр афегъэшъуашэх.

6.5. Балл пчъагъэу рагъэкъугъэм диштэу чIыпIэу афагъэшъошэщтыр агъэнафэ.

6.6. Зэнэкъокъум шытекIуагъэхэу алъытэхэрэр ащ хэлэжъагъэхэу нахыбэу балл къэзыхыгъэхэр ары.

6.7. Зэнэкъокъум икIэуххэм афэгъэхыгъэу протокол зэхэгъэуцо, комиссиену итхъаматэ ащ кIэтхэжъы.

6.8. Зэнэкъокъум икIэуххэр зызэфыхысыжыкыхэр нэуж мэфи 7 нахыбэ тырамыгъашIэу ащ шытекIуагъэхэм афэгъэхыгъэ къэбархэр гъэзетхэу «Советскэ Адыгеим», «Адыгэ макъэм», Адыгэ Республикэм лъэпкь ИофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкьэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет иофициальнэ сайт къащырагъахъэх.

6.9. Хабзэгъэуцугъэу щылэм диштэу зэнэкъокъум икIэуххэмкIэ тхъаусыхэнхэ алъэкIышты.

7. Зэнэкъокъум шытекIохэрэм тынхэр зафагъэшъуашэрэр.

7.1. Зэнэкъокъум шытекIохэрэм 2013-рэ ильэсым шэкIогъум тынхэр афагъэшъошэщтых.

8. Зэнэкъокъум пэлухъащтыр мылькур кызыхэкIырэр.

8.1. 2012 — 2013-рэ ильэсхэм ателъытэгъэ программэу «Къольхъэ тын-Иыхыныр къэмыгъэхъугъэныр» зыфиIорэм кыщыдэлъытэгъэ мылькум щыщ зэнэкъокъум изэхэщэн пэлуагъахъэ.

Хэта Гошнагъо зыфэдгъэдэщтыр?

Орэд къэзыло зышлоигъор маклэп, ау орэдыло шыпкъэ хъун зылэкыщтыр къэгъотыгъошлоп. Урысыем инароднэ артисткэу Сэмэгу Гошнагъо мэкъэ дахэу илагъэм искусствэм пыщагъэхэр, шэныгъэлэжъхэр бэрэ тегушылэх, уасэу фашырэм уегъэгущо. Ыгу къызытемыожырэр илъэси 10-м еху-гъэми, къыгъэшлагъэм уфызэлпкъагъызызэ, артисткэ ціэрылор нэгум къы-клэуцо. Г. Сэмэгур къытхэтыгъэмэ ыныбжъ илъэс 85-рэ непэ хъуштыгъэ.

Апшгъэрэ клэлэгъэджэ еджаплэр Мыекъяуап къышиухыгъ. Шэныгъэлэжъхэм ахэтэу Іоф ышлэу ыублагъ. Бэ тыримыгъашлэу Ленинград еджакло кѳагъэ, къэралыгъо консерваториэм ишлэныгъэ щыхигъэхъуагъ. Орэд къызэрилоштыгъэм даклоу, Тбилиси дэт аспирантурэм члэхъагъ. Адыгэ орэдхэм ятарихъ гъэшлэгъон дэдэу зэрэщтыр цыфмэ албигъэлэсы шлоигъуагъ.

«Адыгэ лъэпкъ орэдхэр» зыфиорэ тхы-лыр зэригъафи, Мыекъяуап къыщыдигъэ-кыгъ. Ижырэ адыгэ орэдхэр къэзылошты-гъэм Гошнагъо аѳуклэзэ, лъэпкъ шлэжым фэугъуаештыгъ. Бэрэтэрэ Хъабидэт, Укѳол Хъао, Уджыхъу Гошэхъурае, Шъхъаплъэкъо Хъисэ, Лъэцэрыкъо Кимэ, Хэшх Шыхъамызэ, Ахэдджэ Щэбанэ, нэмыкхэм къалоштыгъэ е къаугъоигъэ орэдхэр зэригъафэхэзэ ытхы-гъэх. Гъэшлэгъоныр Сэмэгу Гошнагъо янэу Рахъмэм къылоштыгъэ орэдибл тхылгым къыдхъагъэмэ ахигъэхъан зэрилъэкыгъэр ары.

Сэмэгу Гошнагъо къызэритхыжыгъагъэу, зыцлэ къетѳуагъэхэр ялэпкъ фэлажъэхэзэ, Іэпылэгъу къызэрэфэхъугъэхэм фэшл лъэшэу афэрэзагъ. Орэд зырызхэм хъишъэу апылтыр къыфалѳуатэзэ, мэхъанэу ялэр цыфхэм албигъэлэсыгъ.

«Цыпх орэдыр» Бэрэтэрэ Хъабидэтэрэ Уджыхъу Гошэхъураерэ къызэралоштыгъэр зэфэдэп шъхъае, купкѳу ялэр зэпчыжъэп. Шэнахъазэмэ афэгъэхъыгъэ орэдхэри Гошнагъо иклэсагъэх. «Клэлэцыкѳу орэд», «Кушъэ орэд», «ШъорэкІ орэд», «Пшъашъэм иорэд», нэмыкхэри лъэпкъ искусствэм къыхэнагъэх.

Тамэ зэритыгъэр

Жэнэ Къырымызэ, ЯхъулІэ Сэфэр, фэ-шъхъаф тхаклэм ягушылэм атехыгъэ орэд-

мэ уядѳузэ, Гошнагъо ымакъэ зэрэжынычы-щтыгъэр гум къылгъэлэсы, тхъаклѳмэр егъа-шлэ. «Гупшыс» зыфиорэ орэдыр сыда зы-мыуасэр? «Адыгэхэм тыхабзэ джащ фэд». А орэдыри Гошнагъо ыусыгъ, бзитѳуклэ къа-Іоу бэрэ зэхэтхыщтыгъ.

Дзэ къулыкѳум сышылэу Волгоград къи-кыгъэ клэлэхэм а орэдыр радиомклэ зэ-хахыщтыгъэу къэбархэр къысфалотэгъагъ. Зыгъэпсэфыгъо уахътэ къызытэкѳуклэ урыс дзэкІолІ клэлэмэ адыгэ орэдышъор мэкъэ дахэкІэ къызэрэхадзэрэм сигъэгущо-щтыгъ.

«Мы члэгур сэ шлэ сэлъэгъу» зыфиорэ тхылыр Сэмэгу Гошнагъо ыусыгъэ орэд-хэмклэ къызэлѳухы. Сэнаушыгъэу хэлъым гъунэ имылэм фэдагъ. Ащ иконцертхэм тя-плъэу зэп къызэрэхэкІыгъэр. Макъэр зэри-гъэлорышлэрэр едѳлѳхэрэм агъэшлагъозэ, Іэгу зэрэфытеоштыгъэхэр тшыгъушлэрэп.

— Сэмэгу Гошнагъо къымыгъэдэхэщт пчэгу дунаим тетыгъэми сшлэрэп, — къе-Іуатэ Урысыемрэ Абхъазымрэ язаслужен-нэ артисткэу, Адыгеим инароднэ артисткэу Нэхэе Тэмэрэ. — Адыгэ Республикэм иорэ-дыло-къэшъокІо ансамблэу «Іслъамыем» сыхэтэу Мыекъяуап концертэу къыщытты-гъэм Сэмэгу Гошнагъо еплыгъагъ. Пчы-хъэзэхъахэр къызаухым филармониэм иди-ректор къысэупчлыгъагъ: «Сэмэгу Гошнагъо къыплъыхъуштыгъ, укыгъотыгъа?»

... Концертым ыуж артистхэм цыф ма-клэп гушылэгъу афэхъугъэр. Бырсырым Тэмэрэ хэтэу Г. Сэмэгум ІукІэнэу хъугъа-гъэп.

Нэхэе Тэмэрэ зэрилъытэрэмклэ, Сэмэгу Гошнагъо дунэе опернэ сценэр къыгъэдэхэн ылъэкыштыгъэ. Ленинград зыщеджэм ыуж Гошнагъо Адыгеим къэмыкложэу Москва

е нэмыкІ къэлэшхо горэм Іоф шишлэщты-гъэмэ, артисткэ цлэрыло СССР-м, Іэклыб хэ-гъэгумэ ащыхъунэу амалышлѳхэр илагъэх.

Іхэкѳу шлэу зэрилъэгъурэр, илъэпкъ гупсэ зэригъэлэплэрэр Сэмэгу Гошнагъо ищылэны-гъэ къышцигъэшпыпкъэжыгъ. Мыекъяуап иурамэу Краснооктябрьскэм игупчэ тет унэ-мэ ащыщ Сэмэгу Гошнагъо щыпсэуэзэ ыдэжъ сыригъэблагы, гушылэгъу тызэрэзэфэхъу-гъагъэр сщыгъушлэрэп. УпчІэмэ джэуапэу къаритыжырэм даклоу, инэплъэгъу закѳокІэ искусствэм ицлѳф инэу зэрэщтыр къыз-гурылоштыгъ. Къызыщытхъужыщтыгъэп. Композиторым, тхаклѳм, орэдылѳм язэпхы-ныгъэ гупшысэу хилъхъэрэм щылэныгъэр уапашъхэ къыригъэуцоштыгъ.

— Псэйтѳуку укышыхъугъэу орэдыло е пчынао умышъуныр къызгурылорэп, — цхызэ, нэшлукІэ къысэплъызэ Сэмэгу Гош-нагъо къысІогагъ. Ащ ымакъэ къыда-лытэзэ тикомпозиторхэр фэусэщтыгъэх, агъэлэплэщтыгъ, иѳушыгъэ къыхагъэщы-щтыгъ.

Тиреспубликэ и Къэралыгъо филармоние идиректор шъхъалэу Хъот Заур тызэрэщи-гъэгъозагъэу, Сэмэгу Гошнагъо фэгъэхъыгъэ шлэжъ пчыхъэзэхъахъу Мыекъяуап щыкло-штыр мы мафэхэм агъэхъазыры. Тиартист цлэрылѳхэр ащ хэлэжъэщтых.

Сурэтым итыр: Сэмэгу Гошнагъу.

Зэхэзышагъэхэр:
Адыгэ
Республикэм лъэпкъ
Іофхэмклэ, Іэклыб
къэралхэм
ашыпсэурэ
тилъэпкъэгъухэм
адырлэ
зэпхыныгъэхэмклэ
ыклІи къэбар
жъугъэм
иамалхэмклэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шъхъалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редактор
шъхъалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭЩІЛЭКЪО
Саид**

**ПшээдэкІыжъ
зыхъырэ
секретары**

**НЭПШІЭКЪУЙ
Заур**

**Редакциер
зыхъышлэр:
385000,
къ. Мыекъяуап,
ур. Первомайскэр,
197.**

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхъалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшээдэкІыжъ зы-
хъырэ секретары:
52-16-77.

**E-mail:
adygvoice@mail.ru**

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын Іофхэмклэ,
телерадиокъэтын-
хэмклэ ыклІи зэлы-
Іэсыклэ амалхэмклэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
члплэ гъэлоры-
шлпл, зэраушыхъа-
тыгъэ номеры
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутыгъэр

ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
къ. Мыекъяуап,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
4010
Индексхэр
52161
52162
Зак. 216**

Хэутыным
узщыклэтхэнэу щыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыклэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

КАМЕРНЭ МУЗЫКАЛЬНЭ ТЕАТРЭР

Уигъэщхызэ, акъыл хэохы

Адыгэ Республикэм и Камернэ музыкальнэ театрэу Хъанэхъу Ада-мэ ыцлэ зыхъырэм къэгъэлэгъон макІэп щыклорэр. Художествен-нэ пачэу, Урысыемрэ Адыгеимрэ искусствэхэмклэ язаслуженнэ Іофышлэшхоу Сулейман Юныс къызэрэтиѳуагъэу, музыкальнэ те-атрэр цыфмэ ящылэныгъэ щыщ хъугъэ.

Ж. Брикеррэ М. Ласегэ-рэ япсесэ техыгъэ музы-кальнэ комедиэу едзы-гъуитѳу хъурэм джырэ-благъэ теплгыгъ. Урысы-ем искусствэхэмклэ иза-служеннэ Іофышлэшхоу Александр Гончаровымрэ орэдышъор атхыгъ. Адыге-им искусствэхэмклэ иза-служеннэ Іофышлэшхоу Исуп Аслъан къашъохэр ыгъэуцугъэх. Шэны зэрэ-хъугъэу, залым тлысыплэ нэкІ щыгъотыгъуаеу ко-медиер къагъэлэгъуагъ.

КІалэм янэ-ятэхэр ышлэ-

хэрэп, алъэхъу. Унагъом зэмызгъыныгъэу илгыр цыфмэ алъэлэсы. Сыдэу хъугъэми, клалэм янэ къе-гъотыжы. Адыгеим иза-служеннэ артистхэу Алек-сандр Степановым, На-дежда Максимовам, Вик-тор Марковым, Адыгеим инароднэ артистэу Миха-ил Арзумановым, артист-кэу Ирина Минкарскаям рольхэр къашыгъэх.

Комедиер щхэнэу зэрэ-гъэпсыгъэм даклоу, уна-гъом рэхъат илгыным фэшл акъыл хэпхынэу щытыгъ.

Сурэтым итхэр: **Алек-сандр Степановыр, На-дежда Максимовар, Ми-хаил Арзумановыр му-зыкальнэ комедием икъэшІын хэлажъэх.**

НэкІубгъор зыгъэхъазыргъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбий.